

SPACING / RAZMICANJE

naming / T war / imenovati / TO ratom

UČITELJ NEZNALICA, BILTEN BR. 1 OKTOBAR 2011.

Koncept

Razmicanje je mera (ne)mogućnosti iskustva – biti u zajednici. Ono meri ono što ne može biti imenovano, pauzu ili lapus u komunikaciji koji omogućava da se zajedništvo desi, bilo u jeziku ili u ritmu dnevnih aktivnosti, te samim tim meri i beleži odgovornost. Svest o ovom razmicanju i premeštanju omogućava razdvajanje i spajanje onih delova društvenog tela koji su inače međusobno nesusretljivi, dovodeći u pitanje normativne i represivne linije razlike koje dodeljuju pozicije moći.

Za svaku od aktivnosti karakterističan je specifičan unutrašnji rascep svakog od aktera, koji načelno može biti opisan kao rascep koji političko kao društveno pravi u umetnosti i mišljenju, čineći ih nereprezentativnim i ne-imenovljivim. Istovremeno, to je rascep koji umetnost i mišljenje prave u socio-političkom, kako bi ga načinile komunikativnim. Ovaj rascep, koji čini i sačinjen je kroz postajanjem-javnim, obećan je isključivo izvan bilo kog disciplinarnog formata.

Platforma Učitelj neznalica i njegovi komiteti stavlja Razmicanje u praksu kroz svoje aktivnosti niskog intenziteta koje prate mogućnosti postajanja društvenog tela kroz dosledne i ponavljajuće aktivnosti. U okviru Oktobarskog salona 2011, ponudićemo javnosti mogućnost učešća u našim aktivnostima, postavljajući promenljive distance odnosa publike i događaja, u svakoj od aktivnosti.

01. 12. 2011. 19h

Imenovati TO ratom

Okrugli sto na temu nepostojanja zakonskih akata o ratu i pitanja kako ovaj način prećutkivanja utiče na svakodnevni život ljudi. Diskusija će otvoriti mogućnost za integraciju ratova devedesetih u zvaničnu istoriju Srbije, kao i mogućnost za integraciju posledica ratova po društvo u Srbiji u diskurs o svakodnevnom životu. U sadašnjoj situaciji, u kojoj se osmišljavaju i primenjuju ad hoc rešenja, različite grupe koje preživljavaju posledice rata nalaze se u međusobnom sukobu, takmičeći se za društveno prepoznavanje, ograničene materijalne i simboličke resurse. Ovakvi mehanizmi fragmentiraju i depolitizuju društvo koje, posledično, dozvoljava mnoge savremene faule u srpskom društvu i vladi. Javna diskusija Imenovati To Ratom uputiće poziv Vladi i relevantnim nevladinim telima da zauzmu stav pred ovim pitanjima i ljudima.

„Kratki kurs istorije mišljenja u Jugoslaviji“

–čitajuća grupa čiji je cilj da reaktivira odabrane tekstove u smislu njihovog zahteva za kritikom, jednakošću i solidarnošću.

Da li je bilo mišljenja u socijalizmu? Ako ga je bilo ko su bili njegovi agenti: Filozofi? Pisci? Marksisti? Pesnici? Radnici? Partijska inteligencija? Disidenti?

Opšte je rasprostranjeno mišljenje

da u socijalizmu nije bilo mišljenja: zakonska zabrana govora, krivični progon govora članom 133. socijalističkog krivičnog zakona bio je indeks i nemogućnosti mišljenja. Misliti i govoriti su neodvojiv par: bez govora nema mišljenja! Mišljenje bez govora, neizgovorena misao je mišljevinu, umišljaj, kako nas je Hegel naučio. Bez govora, bez rascepa na subjekt iskaza i subjekt iskazivanja, mišljenje nema u sebi neophodnu drugost koja je postavlja kao mišljenje.

Kroz izbor i čitanje deset knjiga napisanih u Socijalističkoj federativnoj republici Jugoslaviji lociraćemo mesto proboja govorećeg subjekta u prostor teksta i prat ćemo njegovu sudbinu: logiku premeštanja, dislokacije, bekstva i ponovnog pronalaženja.

Moderator čitajuće grupe i izbor knjiga: Branimir Stojanović
Svi tekstovi biće dostupni na adresi www.uciteljneznalica.org

25.10.2011. 19h – Milan Kangrga, *Etički problem u delu Karla Marksa*, 1960.

01.11.2011. 19h – Vanja Sutlić, *Bit i suvremenost*, 1967.

08.11.2011. 19h – Radomir Konstantinović, *Filozofija palanke*, 1969.

15.11.2011. 19h – Oskar Davičo, *Polemike i pisma*, 1979.

22.11.2011. 19h – Slavoj Žižek, *Zgodovina in nezavedno*, 1982.

PROGRAM

„Imenovati TO ratom“

–formiranje radne grupe koju čine ratni/e veterani/ke i antiratni/e aktivisti/kinje iz ratova '90-ih koji će uputiti zahtev Vladi da zvanično proglase „oružane sukobe“ iz '90-ih godina – Ratom.

Serija javnih diskusija ratnih veterana, anti-ratnih aktivista, mirovnjaka, trauma eksperata, donosilaca odluka i javnosti na temu društvenih, političkih i ličnih posledica rata. Ovo je prvi put da se navedene grupe sreću zarad javne diskusije i artikulacije svojih međusobnih pozicija, kao delova istog društva – društva koje je takođe odgovorno za stvaranje režima koji njime vlada i koji nastavlja da izjavljuje da Srbija nije bila u ratu. Inicijatorica i glavna organizatorica projekta je Noa Treister, ispred Učitelja neznalice i njegovih komiteta / CZKD, u saradnji s udruženjem Srpski ratni veterani, Beograd-Rakovica – Mile Milošević.

29.11.2011. 19h – Rastko Močnik, *Beseda, beseda*, 1984.

„Biti radnik danas“

–podrazumeva 4 javne diskusije radnika, aktivista, predstavnika državnih institucija i javnosti na temu radničkog iskustva u samorganizovanju tokom protesta i u upravljanju fabrikama, kao i odnosa radnika i različitih državnih organa poput lokalne/centralne vlasti, Agencije za privatizaciju, Saveta za borbu protiv korupcije, itd. Ova aktivnost sprovedeće se u saradnji sa Pokretom za slobodu – autori i moderator: Milenko Srećković i Ivan Zlatić.

Diskusije:

22. 10. 2011. u 17h

Partnerstvo i decentralizacija – Odnosi radnika i lokalne/centralne uprave

Diskusija Partnerstvo i decentralizacija – Odnosi radnika i lokalne/centralne uprave bavi se problemima sa kojima se radnici suočavaju usled centralizovanosti odlučivanja o privatizaciji i sudbini njihovih preduzeća. Kako bi se izborili za svoja prava, radnici su najčešće morali da dolaze u Beograd i vrše pritisak na državne institucije, dok im je podrška lokalne vlasti malo značila, s obzirom na to da su njene ingerencije vrlo male. Iskustva radnika i malih akcionara u upravljanju preduzećima, ukazuju da je privatizacija u Srbiji nepotrebno centralizovana i da radnici i mali ak-

Diskusije:

17. 11. 2011. 19h

Ko je vlasnik rat(ov)a?

Tokom okruglog stola diskutovaće se međusobni odnosi postojeće mreže veteranskih udruženja u Srbiji, kao i njihovi odnosi spram ostatka NVO sektora i Vlade. Kritički će se ispitati potreba postojanja veteranskih udruženja u kontekstu „nepostojanja rata“.

24. 11. 2011. 19h

Polifonija govora o ratu

Okrugli sto će se fokusirati na koncept „žrtve“ i marginalizaciju diskursa o žrtvama rata u srpskom društvu. Uključiće udruženja koja predstavljaju ubijene i nestale civile i njihove porodice, pale borce (vojnike, rezerviste, dobrovoljce), izbeglice/raseljena lica, veterane, anti-ratne aktiviste i dezertere, kao i predstavnike Vlade i medija.

cionari imaju bolju i efikasniju saradnju sa lokalnim vlastima.

05. 11. 2011. u 17h

Šta nakon raskida ugovora? – Radničke inicijative spram Vladine Agencije za privatizaciju

Diskusija Šta nakon raskida ugovora? – Radničke inicijative spram Vladine Agencije za privatizaciju bavi se sledećom situacijom: nakon što antikorupcijske inicijative radnika i malih akcionara dovedu do raskida ugovora sa nesavesnim investitorima, jedino rešenje koje je do sada praktиковano i koje zakon propisuje jeste uspostavljanje uprave koju kontroliše Vlada. Sve inicijative radnika i malih akcionara da se preduzeće nakon raskida ugovora pokrene, Vladina uprava najčešće ignoriše. Kako stvoriti uslove za participaciju radnika i malih akcionara u preduzećima u kojima za to postoji interesovanje? Da li se radničko NE! propadanju, izraženo antikorupcijskim inicijativama protiv nesavesnih investitora, može artikulirati u privrednu inicijativu za oporavak preduzeća?

12. 11. 2011. u 17h

Alternativni modeli privatizacije

Diskusija Alternativni modeli privatizacije postavlja pitanje: kako bi izgledalo zajedničko vlasništvo unutar privatizacije u Srbiji? Još uvek postoji veliki broj preduzeća u Srbiji koja nisu privatizovana, a koja posluju sa manjim ili većim uspehom.

Praksa pokazuje da bi privatizacija po dosadašnjem modelu (prodaja većinskog kapitala investitoru koji ponudi najveću cenu), mogla da ugrozi ova preduzeća. Potrebno je preispitivanje modela privatizacije i tražanje za rešenjima koja bi omogućila radnicima i malim akcionarima koji dobro upravljaju svojim preduzećima da zadrže kontrolu nad njima.

26. 11. 2011. u 17h

Novo akcionarstvo i zadugarstvo
Diskusija Novo akcionarstvo i zadugarstvo otvara temu udruživanja radnika, malih vlasnika i preduzetnika, koje je još uvek na niskom nivou. Jedina značajna akcionarska društva u Srbiji su ona nastala „odozgo“, podelom akcija radnicima i penzionerima nekadašnjih društvenih preduzeća. Kako podstaći udruživanje u privredne projekte „odozdo“? Kako obnoviti poverenje i solidarnost?

„Studenti/kinje protiv Bolonje“

–javni razgovori fokusiraće se na studentsko iskustvo kao obrazovno iskustvo, samoorganizaciju tokom studentskih protesta i studentsko učešće u upravljanju fakultetima i univerzitetima. Ova sistematska evaluacija održaće se u svetlu obeležavanja čitave decenije primene preporuka Bolonjske deklaracije i stvaranja jedinstvenog evropskog prostora visokog obrazovanja, obeleženog masovnim studentskim

protestima i otporom u gotovo svim zemljama, uključujući Srbiju. Razgovore će voditi studentski kolektivi Odbrani Filozofski i Odbrani Filološki. U razgovorima će učestvovati predstavnici/ce države, univerziteta, fakulteta, organizacija i kolektiva koje se bave (visokim) obrazovanjem, aktivisti/kinje, studenti/kinje i zainteresovana javnost.

Diskusije:

28. 10. 2011. u 19h

Autonomija univerziteta od političkih partija

Termin „autonomija univerziteta“ je često u našem društvu dolazio u žihu javnosti. Borbe koje su se pod tim vidom vodile imale su ozbiljne posledice po njegove zagovornike. Istorijski uzev, borba za autonomiju univerziteta imala je za cilj ostvarivanje nezavisnosti od države i, s tim u vezi, zaštitu akademskih sloboda za koje se smatralo da su od posebnog značaja za zajednicu u celini. Danas, u bitno promenjenim društveno-političkim okolnostima, kada pored državnih fakulteta u zemlji operišu i privatni, kada veza između vlasti, univerziteta i privrede postaje sve zamršenija, a sve to na fonu Bolonjskog procesa, tj. stvaranja jedinstvenog evropskog obrazovnog prostora, u interesu nam je da otvorimo diskusiju o statusu autonomije univerziteta.

04. 11. 2011. u 19h

Kvalitet i svrha obrazovanja

zauzimaju u odnosu na krutu definiciju njihove socijalne pozicije? Kakve odluke donose umetnici/ce u odnosu na postojeći ideološko-politički okvir i kome se oni obraćaju? Da li je Oktobarski salon okvir ovog umetničkog rada? Moderatorka: Milica Tomić

06. 11. 2011. u 14h

Centar i periferija

Da li je periferija geografsko mesto ili politička pozicija? Da li periferna pozicija može da bude izabrana pozicija subjektivacije ili je uvek nametnuta pozicija? Šta znači premeštanje prakse iz centra na periferiju i natrag? Moderatorka: Noa Treister

13. 11. 2011. u 14h

Umetnost između publike i javnosti

Da li proces stvaranja umetničkog dela, kao i njegovo izlaganje kreiraju svoju publiku, nove kolektive ili javnost? Da li je javnost neki dati, nedefinisan skup individua i interesnih/identitetskih grupa ili je ona rezultat susreta različitih individua/interesnih/identitetskih grupa koje prolaze kroz unutrašnji rascep? Moderatorka: Milica Tomić

U periodu primene principa Bolonjske deklaracije u Srbiji, mnogi univerzitetski i državni zvaničnici o obrazovanju govore uglavnom kao o vrednosti koja svoju krajnju afirmaciju doživljava na tržištu. Međutim, mnoge visokoobrazovne institucije zadržale su, makar u svojim marketinškim brošurama, diskurs prema kojem visoko obrazovanje pre svega neguje Antičke i Prosvetiteljske ideale koji podrazumevaju osposobljavanje studenata/kinja da razmatraju ideje poput istine i pravde koje bi trebalo da ih učini društveno odgovornim pojedincima/kama. Kakva je priroda odnosa između (visoko)školskih ustanova i tržišta i koliko bi, ako uopšte, tržište trebalo da utiče na sadržaje koji se u ovim ustanovama nude – pitanja su koja će biti tema ove diskusije.

11. 11. 2011. u 19h

Formalno obrazovanje i samoobrazovanje

Formalni obrazovni sistemi fokusirani su na izdavanje sertifikata koji su sredstvo vertikalne društvene promocije. Sistemi proizvodnje znanja – obrazovne institucije – imaju monopol nad znanjem koji se štiti merama poput ograničene mogućnosti pristupa, sertifikacije, copyright-a itd. Međutim, formalno obrazovanje često ne obuhvata životno iskustvo i veštine koje pojedinci stiču tokom života. Samoobrazovanje, bilo zarad samousavršavanja ili društvenog idealizma/aktivizma, poseban akcenat

20. 11. 2011. u 14h

Da li za sistem umetnosti postoji svet van umetnosti?

Okvir umetnikovog angažmana i prvi adresat koncepta rada je umetnički svet, odnosno umetnički sistem. Umetnik teži afirmaciji u tom svetu. Aktivizam u umetnosti podrazumeva rad sa ljudima koji ne pripadaju umetničkom sistemu (socijalni radnici, Romi, veterani, radnici, trauma eksperti, žrtve rata). Kako se umetnik odnosi prema njima i šta je za njega uspeh, a šta obaveza i odgovornost u odnosu na one koji ne pripadaju umetničkom sistemu? Da li ljudi i grupe sa kojima umetnik radi, postaju samo objekt njegovog istraživanja, odnosno materijal na kome radi tokom izgradnje slike 'socijalnog pejzaža' i da li će njihov angažman svoj krajnji cilj naći samo u okviru sistema umetnosti? Čiju subjektivaciju umetnici reprezentuju? Umetnik je u poziciji da istovremeno kritikuje svet umetnosti i da traži priznanje od njega. Da li postoji umetnost čiji glavni adresat nije umetnički svet? Moderatorka: Milica Tomić

stavlja na subjektivaciju, odnosno, znanje postaje cilj po sebi. U tom smislu, otvaramo pitanje o prirodnom odnosu ova dva sistema sticanja znanja i potrebi za oslobađanje znanja iz institucionalnih okvira i postizanjem epistemološke demokratije.

18. 11. 2011. u 19h

Da li je znanje roba? – O besplatnom visokom obrazovanju

U javnost se sve češće čuje da je znanje nešto što će pojedinac/ka plasirati na tržištu rada i ostvariti ličnu korist, pa treba za njega i da plati. S druge strane, studentski protesti, kao i brojne okupacije fakulteta koje su obeležile period primene Bolonjske deklaracije u Evropi, uporno su ispostavljale zahtev za besplatno visoko obrazovanje – obrazovanje treba da služi stvaranju društvene jednakosti, a to se postiže i time što je ono dostupno svima. U uslovima u kojima se obrazovanje naplaćuje studentima/kinjama ono tada doprinosi sve većem društvenom raslojavanju tako što velikom broju članova/ica društva onemogućava „izlaz“ iz onoga što se u teoriji naziva „zatvorom radničke klase“.

„Publika kao umetnost“

–Razmicanje – Imenovati to ratom komentarišu umetnici, kustosi i kritičari. U okviru ovog događaja biće distribuiran bilten i prikazivan newsreel – video siže događaja iz prethodnih nedelja. Program je koncipiran u

27. 11. 2011. u 14h

Zašto kažeš umetnost i kultura kad misliš na .....

Danas su kultura i umetnost mesto gde politika premešta svoje konflikte i rascepe, uglavnom finansijskim alatima, da se ne bi pojavili u ekonomiji, pravu i partijskoj politici. Umetnost i kultura time postaju zamena za društvenu borbu za priznanje. Otud „maginezovane grupe i potisnuta istorija“ dobijaju glas u polju kultura i umetnosti, ali bez efekata u „pravim političkim oblastima“. Kako izvesti umetnost iz te pozicije? Da li ona sama može da nađe alternativne načine delovanja? Moderatorka: Milica Tomić

Svi programi održaće se u Centru za kulturnu dekontaminaciju, Birčaninova 21, Beograd, ukoliko nije drugačije navedeno. Više informacija o pojedinim događajima možete naći na www.uciteljneznalica.org

Donatori i partneri programa: Fond za otvoreno društvo, Srbija; Rosa Luxemburg Stiftung, Southeast Europe; Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu, Republika Srbija; Kulturni Centar Beograd

saradnji sa Milicom Tomić.

Ovi događaji održaće se u Muzeju 25. maj.

Diskusije:

23. 10. 2011. u 14h

Politika, ekonomija i Oktobarski salon

Oktobarski salon je mesto ukrštanja politike, ekonomije i administrativne produkcije kulturnog događaja. Ko su akteri i kako izgleda proces koji utiče na konceptualni dizajn Oktobarskog salona? Moderatorka: Milica Tomić

30. 10. 2011. u 14h

Umetnik je aktivista? – Šta je aktivizam u polju umetnosti i kome se aktivista/kinja-umetnik/ca obraća? – diskusija o konceptu umetničkog rada Razmicanje – imenovati To ratom

Zbog čega su izabrane i pozvane figure/marginizovane grupe/identitetske-interesne grupe veterana, radnika, i studenata da učestvuju u projektu **Imenovati TO ratom?** Definisati učesnike kao figure, marginalizovane grupe ili identitetske-interesne grupe je indeks ideološko-političkog smera projekta. Koju poziciju u projektu oni

saradnici:

donatori i partneri:

Srpski ratni veterani
Odbrani Filozofski
Odbrani Filološki

Izdavač: Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Producent: Centar za kulturnu dekontaminaciju
Izvršni urednik, dizajn i prelom: Matija Medenica
Štampa: Fotokopirnica „Student“